

Spoštovani g. stiški opat, spoštovani g. župnik, spoštovani g. župan, spoštovani visoki gostje, gospe in gospodje,

Ob vsej bogati zgodovini vašega kraja, ki sega do antičnih časov, ste občani poseben spominski dan namenili misijonarju in škofu Frideriku Baragi. Na seznamu 78 znanih osebnosti, ki so »ustvarjali, kalili in bogatili« vaše razvejane kulturne korenine« in je objavljen na spletni strani vaše občine, je sicer 11 duhovnikov, od teh 2 misijonarja, poleg Barage tudi Alojzij Kastigar, ter dva škofa, poleg Barage tudi prvi nadškof in metropolit v samostojni Sloveniji, Alojzij Šuštar, katerega se boste verjetno tudi letos spomnili novembra, ob 100. letnici njegovega rojstva.

Vendar, zakaj Friderik Baraga izstopa iz tega seznama?

Slovenski biografski leksikon Barago predstavi tako: »Bil je najvidnejši slovenski misijonar prve polovice 19. stoletja (prvi slovenski misijonar in škof v Ameriki), nabožni pisec, utemeljitelj knjižnega jezika indijanskih plemen Očipve in Otava ter prvi marquetteški škof, avtor prve slovenske knjige z opisom življenja in značilnosti severnoameriških Indijancev. Eden prvih pionirjev krščanske civilizacije med severno-ameriškimi Indijanci.«

Baraga je prav gotovo, poleg nadškofa Šuštarja, vaš mednarodno najbolj uveljavljen rojak, ki pa v času življenja ni pustil trajnih sledi v vašem kraju. Nadškof Šuštar je po vrnitvi v Slovenijo veliko storil za slovensko Cerkev ter za osamosvojitve in demokratizacijo naše države, Baraga pa je odšel v svet in se razdal čisto drugim ljudstvom onkraj morja.

Torej, kaj nam ima danes povedati naš veliki slovenski rojak? Izpostavil bi 4 sporočila:

1. Baraga je navdih za osebno življenje v polnosti.

Kdorkoli je pisal o Baragi poudarja, da je bil zgled dejavne ljubezni do Boga in bližnjega. Nobena pot ni bila zanj predolga, če je kdo potreboval pomoč. Bil je pripravljen celo sebe postaviti v nevarnost za človeka v stiski, za možnost odrešitve še ene duše.

Gospa Lenora McKeen, direktorica Baragove zveze iz Marquette v pogovoru za Catholic World Report izpostavlja, zakaj je Baraga že pri 16 letih govoril 6 jezikov. Jeziki so bili zanj sredstvo srečanja, resnično je hotel imeti možnost pogovora s čim več ljudmi. To je bil njegov način evangelizacije: srečati ljudi tam, kjer so, da bi potem hodil z njimi.

Baraga si je upal živeti drugače. Bil je krhek človek, - kot smo v resnici vsi, čeprav si morda tega nočemo priznati-, vendar je sledil Jezusovem zgledu in v Njegovi moči uresničil neverjetne stvari. Bil je ranljiv, človeški, in zato vsem nam tako blizu, hkrati pa skrajno resen v odnosu do življenja, ki se izteka, zahteven do samega sebe, radodaren v razdajanju lastnih sposobnosti in talentov. Živel je v polnosti, ker ni izhajal iz sebe temveč iz večnega vira, ki nikoli ne usahne.

Zato je brezčasen. Zato hkrati pripada Slovencem in vsemu človeštvu. Je tako zelo naš, obenem pa tako zelo svetovljanski. Resnično človeški in hkrati Božji.

2. Baraga je družbi opomin.

Zakaj je Baraga svoj poklic moral uresničiti daleč od domovine? Ali ni bila in še vedno je, ta naša domovina Slovenija tudi hiša v gradnji, misijonska dežela, ki je potrebovala in še potrebuje pričevalcev, delavcev in ustvarjalcev kot je bil Baraga, ali pa naš sodobnik, misijonar Peter Opeka?

Zagotovo je Baragova odločitev za delo v misijonih temeljila na duhovnih razlogih ter svobodni in zavestni odločitvi za poklic oznanjevanja, ni pa dvoma, da sta takratni prevladujoči janzenizem in jožefinizem v Cerkvi in družbi odigrala dodatno, ne ravno častno vlogo, ki je mladega Barago pripeljala do odločitve, da je zapustil domovino in odšel v Ameriko.

Tu se pa tudi danes kot družba in Cerkev lahko vprašamo, ali sta zavist in ljubosumje ter nagib, - bom rekel kar po domače: da imamo raje da sosedu krava crkne kot pa da bi se z njim veselili njegovih uspehov -, vzorec, ki ostaja med nami in ga ne uspemo preseči? Ali je nezaupanje do vsega, kar izstopa, težnja k uniformiranosti in povprečnosti, onemogočanje novih idej in pristopov, pomanjkanje smisla za razvoj novih talentov ter oteževanje dela izjemnih in nadarjenih, že kar ustaljena norma soočenja z drugačnostjo in inovativnostjo? Včasih se zdi, da ta nagib med nami vztraja vse od Baragovih časov, da se je celo utrdil v obdobju naše polpretekle zgodovine, ob revoluciji ter vzpostavitvi enoumnega komunističnega režima zavisti ter enakosti v povprečnosti, da je to vzorec, ki kroji naše družbeno življenje vse do današnjih dni.

Prav na to me spominja pesem Vlada Kreslina, ki pravi:

*To pri nas ni možno / Ne, ne, pri nas se to ne da / Da bi drevo se razcvetelo / In da bi zraslo do neba
V nebesa se pri nas ne hodi / Mi raje ostajamo doma / Na tujem se lahko razbije / Podoba lastna
čislana*

*Zato smo tu, da skupaj stopimo / Drevo poderemo na tla / Podrast in nizko grmičevje / Mi smo v
gozdu večina*

Kolikokrat je bila naša zemlja mačeha, ki je odganjala od sebe svoje najbolj talentirane in sposobne ljudi? Kolikokrat se še danes v politiki, v kulturi, v gospodarstvu in tudi v Cerkvi vedemo tako, kot so se do Baraga in Slomška takratni janzenisti in jožefinisti?

Kaj vse bi Baraga storil med nami s svojim pristnim krščanskim veseljem in zvestobo katoliški duhovni tradiciji! Kako bi, ob Slomškovem, tudi v Baragovem duhu šele zaživela slovenska Cerkev in družba tistega časa, če bi se takrat otresla negativnega vpliva janzenizma in jožefinizma? Koliko je še med nami janzenistično prepričanje, da Bog milost daje samo izbrancem, drugi pa so prepuščeni sami sebi in niso cilj našega dela in oznanjevanja?

Kaj vse bi lahko bilo, če bi bilo...ne vemo. A velja to vzeti kot nauk za prihodnost. Preteklost preučujemo zato, da napak ne ponavljamo.

Friderik Baraga, kljub odhodu v Severno Ameriko, ni odpisal in pozabil na svoj dom in rod. O njegovi povezanosti s svojim narodom in krajem ter o njegovi izjemni ustvarjalnosti največ pove dejstvo, da je tudi v času, ko je delal med Indijanci v Severni Ameriki, skrbel za to, da so pri nas v slovenščini izhajale njegove knjige. Alojz Rebula v knjigi Duh velikih jezer piše, da je Baragov molitvenik Dušna paša, dolgo veljal za največjo slovensko knjižno uspešnico, saj je izšel v več izdajah s skupno naklado neverjetnih 115 tisoč izvodov, iz katerih so molile cele generacije Slovencev. V tem smislu je prav poseben fenomen, saj se v domače kraje ni vračal samo zato, da bi pridobival sredstva za delo v misijonih, temveč je vseskozi bil povezan z usodo svoje dežele in ljudi.

V času, ko se tako v Severni Ameriki kot pri nas spet razrašča kultura pavšalnega obtoževanja, rušenja, revolta in anarhije, brezciljnega spreminjanja s silo, je nujno, da se ne zgledujemo po totalitarističnih demiurgih s težnjami po nasilnem preoblikovanju človeštva, temveč po osebnostih, kot je bil Baraga, ki ta svet želijo braniti, obvarovati ter mu pomagati rasti iz sebe.

Filozofinja Chantal Delsol take ljudi imenuje vrtnarji, ker so občudovalci sveta, ker ponižno negujejo, gojijo in razvijajo vse, kar je v njem dobrega. To so ljudje, ki imajo takšno držo, kot jo naposled sprejema tudi Vaclav Havel: »Hotel sem, da bi zgodovina pohitela, kot bi rastlino vlekel za njen vrh, da bi hitreje rasla. A rastline ne moreš prevarati. Lahko jo le ponižno in ljubeče zalivaš.«

3. Baraga je izšel iz skupnosti.

Baragova najbolj pomembna odlika je njegova svetost, ki pa ni nastala sama od sebe, temveč je sad mnogih pozitivnih vplivov. Svetniki izžarevajo svojo luč daleč naokoli, ta pa vpliva na ljudi, da jim sledijo na svetniški poti! Tako je Sv. Alfonz Liguori vplival na Svetega Klemenca Marijo Dvoržaka oz. Hofbauerja, apostola Dunaja in Varšave, ki pa je bil duhovni vodja in spovednik Friderika Barage. Baraga pa je na svojih poteh nazaj v Evropo, ko je zbiral sredstva za svoje delo v misijonih, vztrajno vabil tudi druge, da bi se mu pridružili. Tako se je vsaj 17 rojakov odzvalo vabilu za misijonsko delo, od teh so trije tudi sami postali škofje. V tem smislu je močna slovenska zavest podpiranja dela v misijonih zagotovo tudi Baragova zasluga, vse do Petra Opeke na Madagaskarju in vseh drugih slovenskih misijonarjev, ki danes delujejo v svetu.

Izjemni ljudje, kot je Baraga, niso nastali osamljeno, temveč so člani v verigi odnosov, izšli so iz skupnosti. Saj poznate afriški pregovor, da je za vzgojo enega otroka potrebna cela vas. Zato nas Baragov zgled tudi spodbuja k temu, da gojimo skupnostno življenje in, kljub različnosti, povezanost v bistvenem. Verjemimo, da se dobro širi, počasi, v malih odmerkih, od človeka do človeka, v okviru družine, civilne družbe, skupnosti in občestev, kot komaj prepoznavno seme, ki pa ob svojem času zagotovo obrodi neslutene bogate sadove za nas in vse človeštvo.

4. Baraga je zgled za boljšo Slovenijo in svet.

V krščanstvu ima srce določen primat pred glavo. Bog bo sodil srcem, ne glavam. Vera je v dobri meri stvar srca, čeprav je seveda tudi hkrati stvar razuma. Sveto pismo s pojmom srce označuje sedež naše volje, mišljenja, želja, odločitev in globokih čustev. Ne glede na preizkušnje in nasprotovanja, dobrota, lepota in resnica vedno najdejo pot v svet skozi plemenito srce.

Baraga spodbuja k nesebični radodarnosti, k skrbi za sočloveka, k življenjski resnosti, k plemenitosti, v katero je poklican vsak človek. Ko se zdi, da tonemo v povprečnosti, da tekmujemo v sebičnosti, ko usihata smisel in pripravljenost za žrtev za skupno dobro, ko kaže, da nas čisto nič več ne povezuje, se zgledujemo po Baragovem srcu.

Baraga izhaja iz vašega kraja, iz vaše skupnosti, nekaj generacij nazaj v zgodovini. S spominskim dnevom ga ohranjate kot zgled za vse nas. Baraga more resnično izzvati najboljše, kar imamo Slovenci v sebi. Hvala ti, Trebnje, da nas leto za letom opozarjaš nanj!

Tone Rode